

Όνοματεπώνυμο:
Μάθημα:
Υλη:
Επιμέλεια διαγωνίσματος:
Αξιολόγηση :

ΑΡΧΑΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Πλάτων, Πολιτεία, 519c-520a

ΣΩ: Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴ ἀναβάντες ἱκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπουν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

ΓΛ: Τὸ ποῖον δὴ;

ΣΩ: Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλιν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμῶτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι.

ΓΛ: Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χεῖρον ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον;

ΣΩ: Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἔν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ωφελίας ἣν ἂν ἕκαστοι το κοινόν δυνατοὶ ὥσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῇ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ι. α. Ποιο εἶναι τὸ χρέος τῶν «οἰκιστῶν» κατὰ τὸν Σωκράτη καὶ ποια ἐνστάση προβάλλει ὁ Γλαύκων;

β. Να χαρακτηρίσετε καθεμιά ἀπὸ τὶς παρακάτω προτάσεις ὡς «σωστή» ἢ λανθασμένη:

1) Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν: Ὁ Σωκράτης επικρίνει τὴν στάση τῶν φιλοσόφων τῆς ἐποχῆς του νὰ ἀσχολοῦνται ἀποκλειστικὰ μὲ τὶς φιλοσοφικὰς τοὺς ἀναζητήσεις.

2) νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἔν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι: Στὴν ιδεώδη πολιτεία τοῦ Πλάτωνα ὁ νόμος ἐπιβάλλει τὴ συμμετοχὴ ὅλων τῶν πολιτῶν στα κοινά.

Μονάδες 10

ii.1. Ποιες εἶναι οἱ «βέλτιστες φύσεις» καὶ ποιο ρόλο προδιαγράφει γιὰ αὐτὲς ὁ Σωκράτης στὴν ιδανικὴ πολιτεία;

Μονάδες 10

2. «συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ»: Σε ποία σημαντικὴ λειτουργία ἀναφέρεται ὁ φιλόσοφος καὶ με ποιοὺς τρόπους υποστηρίζει ὅτι μπορεῖ αὐτὴ νὰ ἐπιτευχθεῖ; Νὰ ἀποτιμήσετε τοὺς συγκεκριμένους τρόπους στὸ σύγχρονο πολιτικὸ πλαίσιο.

Μονάδες 10

iii. Χαρακτηρίστε καθεμιά ἀπὸ τὶς φράσεις «σωστή» ἢ «λανθασμένη».

1. Γιὰ τὸν Πλάτωνα τὰ μαθηματικά ἀποτελοῦν βασικὴ προϋπόθεση γιὰ τὴν σπουδὴ τῆς διαλεκτικῆς.
2. Οἱ φύλακες εἶναι προορισμένοι ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού γεννιοῦνται νὰ προστατεύουν τὴν πόλιν.
3. Στὴν πλατωνικὴ πολιτεία ὑπάρχει κοινωνικὴ κινητικότητα.
4. Οἱ φύλακες-παντελεῖς ἐκλέγονται με ψηφοφορία ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν φυλάκων.
5. Στὸ τέλος τῆς εκπαιδευτικῆς πορείας κύριο μάθημα εἶναι ἡ διαλεκτικὴ (φιλοσοφία).

Μονάδες 10

iv. οφθαλμός, διάδημα, προφήτης, διένεξη, συνετός, ντροπὴ: Νὰ βρεῖτε στὸ κείμενο λέξεις ἐτυμολογικὰ συγγενεῖς με τὶς προηγούμενες λέξεις.

καὶ γιὰ καθεμιά ἀπὸ τὶς ἀκόλουθες λέξεις: δεσμώτας, ἐπελάθου, νὰ γράψετε μίαν περίοδο λόγου στὰ Νέα Ἑλληνικά, χρησιμοποιώντας παράγωγὸ τῆς σε οποιαδήποτε μορφή.

Μονάδες 10

ν. Αφού μελετήσετε το παράλληλο κείμενο από τα Πολιτικά του Αριστοτέλη να αναφερθείτε στην έννοια της υψίστης αρχής και στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τον ρόλο της στην πολιτειακή οργάνωση ο Πλάτωνας και ο Αριστοτέλης (Ενότ.17 Γ7, 1-3/5).

Ύστερα από όσα είπαμε δίνοντας όλες τις απαραίτητες εξηγήσεις για τα θέματα που μας απασχόλησαν, σειρά στη διερεύνησή μας έχει τώρα το θέμα των πολιτευμάτων, να δούμε πόσα είναι και ποια η φύση του καθενός τους. Και πρώτα, βέβαια, τα ορθά. γιατί οι παρεκκλίσεις και οι διαστρεβλώσεις θα γίνουν φανερές μόλις θα έχουν καθοριστεί τα ορθά πολιτεύματα. Επειδή όταν λέμε «πολίτευμα» εννοούμε «αρχή, το σώμα δηλαδή που ασκεί τη διακυβέρνηση στην πόλη», και η «κυβέρνηση» είναι η ύψιστη αρχή στις πόλεις, αναγκαστικά η ύψιστη αρχή θα είναι ή ένα μόνο άτομο ή λίγα άτομα ή το σύνολο των πολιτών. Όταν λοιπόν ο ένας ή οι λίγοι ή το πλήθος ολόκληρο ασκούν την εξουσία για την εξυπηρέτηση του κοινού συμφέροντος, αυτά τα πολιτεύματα δεν μπορεί παρά να είναι ορθά· όταν, αντίθετα, η εξουσία ασκείται για την εξυπηρέτηση του ιδιαίτερου συμφέροντος είτε του ενός είτε των λίγων είτε του πλήθους, τα πολιτεύματα αυτά είναι παρεκκλίσεις και διαστρεβλώσεις των ορθών. [...] Παρεκκλίσεις και διαστρεβλώσεις των πολιτευμάτων που αναφέραμε είναι: της βασιλείας η «τυραννία», της αριστοκρατίας η «ολιγαρχία», της πολιτείας η «δημοκρατία». Η τυραννία είναι, πράγματι, μια μοναρχία που υπηρετεί το συμφέρον του μονάρχη, η ολιγαρχία υπηρετεί το συμφέρον των πλουσίων και η δημοκρατία το συμφέρον των απόρων, κανένα όμως από τα πολιτεύματα αυτά δεν υπηρετεί το συμφέρον του συνόλου των πολιτών.

Μονάδες 10

Να έχετε επιτυχία!